

РЕЦЕНЗИЈА

НА РАКОПИСОТ ЗА УЧЕБНО ПОМАГАЛО-СКРИПТА „ОРАЛНА ПАТОЛОГИЈА ЗА СТРУЧЕН ЗАБЕН ТЕХНИЧАР-ПРОТЕТИЧАР“ ОД ДОЦ. Д-Р МИХАЈЛО ПЕТРОВСКИ, НАСЛ. ДОЦ. Д-Р ДАРКО ВЕЛЈАНОВСКИ, М-Р МАРКО МЛАДЕНОВСКИ И ДОЦ. Д-Р БРУНО НИКОЛОВСКИ, ФАКУЛТЕТ ЗА МЕДИЦИНСКИ НАУКИ, УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП

Врз основа на одредбите од Статутот и Правилникот за единствени основи за остварување на издавачка дејност на Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип, како и Одлука бр.2002-73/16 од 353. редовна седница на Наставно-научниот совет на Факултетот за медицински науки при УГД - Штип, одржана на 19.2.2026 година, формирана е Рецензентска комисија во состав:

- проф. д-р Ана Миновска, редовен професор во пензија од областа орална патологија и пародонтологија, Факултет за медицински науки, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип;

- проф. д-р Катерина Златановска, вонреден професор од областа протетика, Факултет за медицински науки, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип за рецензија на приложениот ракопис - скрипта под наслов „Орална патологија за стручен забен техничар-протетичар“ од доц. д-р Михајло Петровски, насл. доц. д-р Дарко Велјановски, м-р Марко Младеновски и доц. д-р Бруно Николовски, наменета за студентите на прв циклус додипломска настава на Студиската програма по забен техничар-протетичар (стручни студии) на Факултет за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип.

По извршениот преглед на ракописот, Комисијата го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Општи податоци за ракописот: Ракописот за издавање на скрипта „Орална патологија за стручен забен техничар-протетичар“ од доц. д-р Михајло Петровски, насл. доц. д-р Дарко Велјановски, м-р Марко Младеновски и доц. д-р Бруно Николовски е соодветно осмислен, организиран и реализиран според наставниот план и програма на предметот Орална патологија и пародонтологија, кој се изучува на прв циклус студии на студиската програма Забен техничар-протетичар (стручни студии) на Факултет за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип, во четврти семестар, со 2+1+1 неделен фонд на часови и 4 кредити. Ракописот кој е предаден за рецензија претставува комплетен материјал претставен во една логичка целина, која е насочен кон првиот дел од предметот, а се однесува на оралната патологија, преку кој студентите ќе имаат можност да ја изучуваат и совладаат предметната материја, според поставените барања на ЕКТС системот.

Податоци за обемот на ракописот: Содржината на ракописот, кој е наменет за издавање на учебното помагало - скрипта која се однесува на делот *орална патологија* од предметот Орална патологија и пародонтологија е презентираан во текст од вкупно 83 страница и 54 слики и 2 табеларни прикази. Ракописот е приложен во А4 формат со единечен проред, употребен е фонд Arial и со големина на буквите 11. Ракописот е подготвен според Правилникот

за техничко уредување, а обемот на содржината ги задоволува критериумите според бројот на часови и според одредбите од Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип.

Податоци за постоење на ист или сличен наслов: Досега на овие простори не постои каков било учебник или учебно помагало со содржина која се однесува на оралната патологија, наменет за студентите за забен техничар-протетичар.

Достапната литература наменета за изучување на оваа област-оралната патологија на нашите простори насочена примарно за изучување кај забните техничари е прилично оскудна и доминантно се потпира на примена на учебници и учебни помагала од земјите во нашата најблиска околина и пошироко, што на некој начин за студентите претставува дополнителен проблем. Исто така, за изучување на оваа област често пати се користени учебници кои се користат од страна на студентите на стоматологија/ дентална медицина. Затоа, оформувањето на ова учебно помагало-скрипта ќе го олесни совладувањето на наставните единици, а со тоа ќе се подобри и квалитетот на наставата од овој особено значаен сегмент на денталната медицина.

Краток опис на содржината: Ракописот е напишан на лесен и разбирлив македонски јазик и стил. Целокупната материја генерално е распределена во логични и соодветно структурирани и конципирани вкупно осум поглавја.

Во *првото поглавје* авторите даваат опис на основните анатомо-морфолошки карактеристики на структурите кои учествуваат во градбата на усната празнина. Во текстот на ова поглавје се опишани анатомските карактеристики на усните, образите, јазикот, тврдото и мекото непце и подот на усната празнина. Описот на овие анатомски карактеристики е во корелација со потребниот квантитет на информации кои им е потребен на забните техничари.

Во *второто поглавје* е даден краток осврт на хистолошките карактеристики на ткивата на усната празнина. Опишани се трите видови на орална лигавица-мастикаторен, покровен и специјализиран тип на лигавица, со посебен аспект на нивните основни хистолошки карактеристики.

Во *третото поглавје* именувано како *Физиолошки процеси* во усната празнина, авторите се фокусираат на функциите кои се изведуваат во усната празнина. Во ова поглавје се опишани функциите на усните, образите, гингивата, мекото и тврдото непце, подот на усната празнина и на плунковните жлезди.

Четвртото поглавје се однесува на микроорганизмите кои се составен дел од усната празнина, насловено како орална микробиологија. На почетокот од ова поглавје е даден опис на различните типови на интеракции меѓу микроорганизмите локализирани во усната празнина. Следува описот на основните карактеристики на различните микроорганизми - габите, бактериите, вирусите и протозоите. На крајот од секој дел насочен кон различните микроорганизми е даден опис на микроорганизмите кои предизвикуваат заболувања во усната празнина.

Петтото поглавје, кое е воедно и најголемо поглавје, е насловено како *Ефлоресценции во усната празнина* се однесува на описот на патолошките промени-ефлоресценции во усната празнина. На почетокот од ова поглавје

е направена дистинкција меѓу примарните и секундарните морфоефлоресценции. Авторите во ова поглавје ги опишале ефлоресценциите во ниво на оралната лигавица - макулите и енантемот. Следува описот на ефлоресценциите над ниво на оралната исполнети со течна содржина и во оваа група се вбројуваат следниве морфи: везикула, була, пустула, апсцес, циста и едем и на оние исполнета со цврста содржина: папула, хиперкератозен налеп, нодулус, нодул, тубер, вегетација, плоча и тумор. Потоа е даден опис на сите промени што се појавуваат на оралната лигавица, а при тоа доведуваат до поголеми или помали нарушувања во континуитетот на нејзиниот површински интегритет - ерозија, улцера, фисура, рагада, фистула, некроза, гангрена и лузна. Последниот дел од ова поглавје е насочен кон секундарните ефлоресценции - крусти, налепи, лушпици. Описот на секоја од промените - ефлоресценции е даден во толкав квантум колку што е потребен за еден забен техничар-протетичар.

Шестото поглавје од предадениот учебник се однесува на класификацијата на оралните промени. На почетокот е даден описот за причините за потребата за класификација, како и опис на двата класификациони системи - според колоритетот и според промените на волуменот. На крајот од ова поглавје е даден приказ на еден современ начин за класификација на оралните промени.

Седмото поглавје се однесува на оралните заболувања кои се поврзани со носење на протетски помагала. Во ова поглавје е даден опис на следниве заболувања: ксеростомија, акутна и хронична орална кандидијаза, SOOR, Cheilitis angularis, Stomatitis protetica, Stomatitis alergica medicamentosa, Status Fordyce, Ankyloglossia, хипогеузија, обложен јазик и коскени егзостози. Како и во претходните поглавја, така и во ова поглавје, обемот на презентираниот материјал е во корелација со студиската програма - забен техничар.

Во рамките на *осмото поглавје* се опишани *Оштетувањата на оралната лигавица предизвикани од протетски помагала*. На почетокот се опишани механичките оштетувања предизвикани од делувањето на протетските помала, по што следува описот на различните стоматитиси предизвикани од различни метали и никотин. На крајот е опишан оралниот жаречки синдром и галванизмот.

На крајот од ова учебно помагало-скрипта е презентирана користената литература за оформување на ова учебно помагало-скрипта. Од презентираното може да се забележи дека при изработката на учебното помагало е цитирана литература која се состои од учебници, учебни помагала, научни и стручни трудови, кои датираат од последниве децении. Исто така, голем дел од цитирана литература е од интернационално потекло публикувана на англиски јазик, но и од автори од балканско и од наше поднебје.

По прегледувањето на ракописот во целост може да се добие впечатокот дека ова учебно помагало во целост би ја постигнал својата основна цел студентите за забен техничар-протетичар (стручни студии) да ги совладаат основните знаења за оралната патологија кои им се неопходни за понатамошниот професионален развој во текот на својата кариера. Ракописот нуди можност студентите да се запознаат со основните анатомо-хистолошки и функционални карактеристики, микробиологијата на усната празнина, основните патолошки промени локализирани на усната празнина,

класификацијата на оралната лигавица и заболувањата на оралната лигавица предизвикани од носењето на протетските помагала. Според тоа, ракописот ги задоволува критериумите за објавување и од таа причина, Рецензентската комисија дава предлог истиот да биде категоризиран како учебно помагало-скрипта.

Врз основа на гореизнесеното, Комисијата го предлага следниов

ЗАКЛУЧОК

Ракописот за учебно помагало-скрипта под наслов „Орална патологија за стручен забен техничар-протетичар“ од доц. д-р Михајло Петровски, насл. доц. д-р Дарко Велјановски, м-р Марко Младеновски и доц. д-р Бруно Николовски е целосно адаптиран според наставната материја предвидена во програмата за предметот Орална патологија и пародонтологија за студентите на првиот циклус студии за забен техничар-протетичар (стручни студии) на Факултетот за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип. Авторите преку презентираниот ракопис успеале да ја презентираат материјата на студентите на соодветен начин, за што полесно совладување на методските единици предвидени за изучување од областа орална патологија. Со трансформацијата на овој ракопис во учебни помагало-скрипта, студентите за забен техничар ќе се здобијат со значаен текст, адаптиран според најновите светски стандарди. И за крај мораме да заклучиме дека приложениот ракопис во целост ги задоволува критериумите за издавање на учебници и учебни помагала и условите за издавање, пропишани според Правилникот за единствените основни остварувања на издавачка дејност на Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип.

Рецензентската комисијата има особена чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Факултетот за медицински науки ракописот „Орална патологија за стручен забен техничар-протетичар“ од доц. д-р Михајло Петровски, насл. доц. д-р Дарко Велјановски, м-р Марко Младеновски и доц. д-р Бруно Николовски да биде издаден како скрипта за студентите за забен техничар-протетичар (стручни студии) на Факултетот за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип.

РЕЦЕНЗЕНТИ

Проф. д-р Ана Миновска, редовен професор,
област орална патологија и пародонтологија, с.р.

Проф. д-р Катерина Златановска, вонреден професор,
област протетика, с.р.